

Motion till riksdagen 2023/24:1876

av **Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP)**

Idrottspolitiska frågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om idrott för alla och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om idrottssatsning i utsatta områden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det nationella arbetet för fler anläggningar för idrott och rörelse och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en anläggningsfond och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Boverket ska inkludera idrott i sin vägledning till kommunerna och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta tillgänglighetsperspektivet i arbetet med anläggningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för svensk parasport och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rätten till färdtjänstresor för att ha möjlighet att delta i idrottsaktiviteter och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödet till svensk parasport och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dubbla karriärer för idrottare och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om antidopningsarbetet och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om trygga idrottsmiljöer och tillkännager detta för regeringen.

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ratificering av Macolinkonventionen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella idrottstävlingar och tillkännager detta för regeringen.

Idrott för alla

Sveriges folkrörelser och civilsamhälle bidrar till demokratin, folkhälsan, integrationen, mötesplatser och en meningsfull fritid för barn och unga – för att nämna några exempel. I föreningslivet möts människor med vitt skilda bakgrunder och förutsättningar, man växer i sig själv och bidrar tillsammans till lokalsamhället genom en mångfald av aktiviteter och insatser. I detta spelar idrottsrörelsen en stor och viktig roll som Sveriges största folkrörelse.

Vi vill se en jämlik idrott där alla har möjlighet att delta – såväl unga som äldre. Det finns dock utmaningar kring jämlikhet, tillgänglighet och möjligheterna för alla att hitta sin plats inom den organiserade idrotten. Förutsättningarna att föreningsidrotta skiljer sig idag åt mellan barn och ungdomar i Sverige beroende på inkomst, utbildningsbakgrund, härkomst, kön, funktionsvariation och bostadsort. Det statliga stödet till idrotten ska bidra till en jämlik, inkluderande idrott. I dag läggs en större andel av våra offentliga resurser på killars idrottande än på tjejers. Det vill vi ändra på. Det är viktigt med insatser för att nå till exempel utlandsfödda flickor och kvinnor som är en grupp som idag står längre ifrån idrottsrörelsen. Vi vill också förbättra möjligheterna till spontanidrott. Det ska finnas tillgång till öppna idrottsplaner, motionsspår, skateboardramper eller annat som gör det lätt att röra på sig, där människor bor.

Vi vill se goda, långsiktiga förutsättningar för idrottsrörelsen där politiken respekterar idrottsrörelsens självständighet och samtidigt ger möjlighet för idrotten att bidra till samhället och individer med idrottsglädje, gemenskap och goda uppväxtvillkor för fler, inte minst barn och unga. Pandemin medförde stora utmaningar för idrotten, både för bredd- och elitverksamheten. Vissa idrotter drabbades särskilt hårt, däribland parasporten. Många barn och unga slutade med sin idrott under coronapandemin. Stora kris- och återhämtningsstöd beviljades. Effekterna av pandemin märks fortfarande inom idrotten. Miljöpartiet vill se ett långsiktigt stöd för idrottsrörelsens återhämtning med fokus att rekrytera fler barn, unga och ledare till idrottsrörelsen.

Miljöpartiet ser positivt på riktade insatser för idrott i utsatta områden. Det är viktigt att den pågående satsningen görs långsiktigt med stöd till ledare och goda strukturer för föreningslivet att kunna verka på sikt. Den pågående satsningen bör utvärderas och byggas ut och riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

Stärkt arbete för fler anläggningar för idrott och rörelse

En grundläggande förutsättning för att människor i Sverige ska kunna idrotta och röra på sig är att det finns god tillgång till anläggningar och miljöer för idrott och rörelse. Det kan handla om idrottshallar, badhus och friluftsanläggningar, men också om platser i naturen, vägar och vatten – allt beroende på vilken idrott eller aktivitet som utövas.

Idag är behoven skriande stora. Bristen på tider i hallar och anläggningar begränsar idrottsrörelsens möjlighet att växa och ta emot fler barn, unga och äldre som vill börja idrotta. När befolkningen växt och stadskärnorna förtätats har det inte byggts anläggningar för idrott och rörelse i samma takt. Den dyra marken i städerna prioriteras ofta för bostadsbyggande, vilket leder till att möjligheten att idrotta minskar och flyttas bort från där människor bor. Det är en mycket negativ utveckling. Förutom att det kan minska benägenheten att idrotta och röra sig, riskerar det även att öka bilberoendet och spä på ojämlikheten vad gäller tillgång till en rik fritid för alla barn. Förtätningen riskerar också att inverka negativt på tillgången till grönområden och natur som är viktig för spontanidrott och det rörliga friluftslivet.

Även utanför de större städerna är behoven stora. Många av landets idrottsanläggningar är i stort behov av renovering, och nya sätt att idrotta och röra sig ställer krav på nybyggnation och mer moderna anläggningar. I kommuner med vikande skatteunderlag riskerar denna för kommunerna frivilliga verksamhet att stryka på foten. En god tillgång till anläggningar och miljöer för idrott och fritid i hela landet är i grunden en rättvisefråga.

Redan idag görs en hel del från olika parter. Riksidrottsförbundet har ett anläggnings- och idrottsmiljöstöd som kan sökas av föreningar. Även arvsfonden och andra myndigheter och stiftelser delar ut stöd som kan användas till anläggningar och miljöer för idrott och rörelse. Kommunsektorn står för huvuddelen av finansieringen av anläggningar för idrott och fritid, såväl drift som nybyggnation. Till detta kommer en stor mängd anläggningar som föreningslivet och civilsamhället äger och driftar.

Även om idrott och fritid inte är lagstadgade verksamheter är det frågor som ofta engagerar lokalbefolkningen och prioriteras kommunalt. Det finns många goda exempel kring samverkan mellan kommun och idrottsrörelse samt mellan kommuner för prioritering, utveckling, drift och planering av idrottsanläggningar. God samverkan mellan rektorer, fritidschefer och föreningsliv har lett till smartare utnyttjande av befintligt lokalbestånd och skapat bättre möjlighet till spontanidrott. Samtidigt visar Riksidrottsförbundets kartläggning från 2019 att av Sveriges kommuner var det enbart 45 % som hade gjort en analys av tillgången till idrottsanläggningar och idrottsmiljöer, och 35 % av kommunerna som hade upprättat utvecklingsplaner framåt. Idrottsrörelsen har länge pekat på vikten av ett stärkt statligt engagemang i anläggningsfrågan. I tider av lågkonjunktur är det av särskild vikt att den nationella nivån visar stöd för att idrottens och föreningslivets behov fortsatt behöver prioriteras.

Folkhälsopolitiskt finns det stora skäl att prioritera idrottsanläggningar och miljöer för rörelse. Många rör sig alldeles för lite idag. Över 20 % av Sveriges befolkning uppger att de är stillasittande mer än 10 timmar per dag enligt den nationella folkhälsoenkäten från 2020, vilket är en stor riskfaktor för ohälsa. Idrottsklyftan mellan barn och unga utifrån socioekonomisk bakgrund är fortsatt hög. För en stärkt folkhälsa och för en levande och växande idrottsrörelse är det centralt med ett stärkt nationellt fokus på framtidens idrottsanläggningar och miljöer för rörelse och aktivitet.

Miljöpartiet har under åren i regering drivit på för att det nationella arbetet med idrottsanläggningar ska stärkas. Vi initierade samtal mellan de närmast berörda parterna, däribland Riksidrottsförbundet, Boverket och SKR (Sveriges Kommuner och Regioner), för att identifiera utvecklingssteg framåt. 2020 gav regeringen Boverket i uppdrag att ta fram ett underlag för hur kunskap om anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid kan utvecklas. I februari 2021 redovisades uppdraget i rapporten Miljöer för idrott och fritid – Hur kan kunskap utvecklas, samlas och förmedlas (2021:6). Boverket identifierade här

ett antal utvecklingsområden – däribland att stödjande strukturer behövs och att samordning mellan olika ekonomiska stöd, vägledning kring gestaltning samt samlad information om framförallt utemiljöer saknas. De föreslog även att regeringen skulle ta fram en nationell strategi för aktiverande miljöer samt att ett forum för miljöer för idrott och fritid etableras.

Regeringen beslutade i april 2022 att uppdra till CIF att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid. Denna plattform ska utveckla, samla och förmedla kunskap, utifrån ett folkhälsoperspektiv och principen om universell utformning samt med ett innovativt förhållningssätt, för att samhället ska nå såväl breda som nya grupper av idrotts-, motions- och friluftsutövare. Uppdraget ska genomföras i samråd med Arvsfondsdelegationen, Boverket, Folkhälsomyndigheten, Riksidrottsförbundet, Svenskt Friluftsliv, Sveriges Kommuner och Regioner samt andra relevanta aktörer och har slutredovisats. Nu behöver regeringen ta vidare arbetet och landa en modell för hur en stödfunktion kan se ut.

Uppdraget till CIF att upprätta och driva en kunskapsplattform för anläggningar och utemiljöer för idrott och fritid behöver följas upp. För att stärka den nationella samordningen bör även ytterligare insatser övervägas. Exempelvis förordar Riksidrottsförbundet en nationell samordnare, och såväl Boverket som CIF lyfter avsaknaden av en nationell strategi. I Boverkets rapport konstateras även behovet av ett dialogforum för fritids- och idrottsmiljöer. Regeringen bör fortsätta dialogerna med berörda parter och utifrån CIF:s uppdragsredovisning stärka den nationella samordningen i enlighet med vad som anförs ovan.

Inrätta en nationell anläggningsfond

I Danmark har en särskild fond, Lokal- och anläggningsfonden (LOA), inrättats för att stötta innovativa projekt inom anläggningsområdet. Fonden ska vara såväl en kunskapsförmedlare som en utvecklingsfond för framtidens hållbara fritidsliv. Fonden finansieras av danska staten (Danska spel) och ska bland annat främja möjligheterna till fritidsaktiviteter i en alltmer urbaniserad tid samt ökad mångfald inom sporten, däribland parasport och sport för alla, oavsett livsvillkor. Den ska också sprida erfarenheter och lärdomar från genomförda projekt.

Exakt hur en svensk anläggningsfond ska utformas behöver utgå från de kartlagda behoven i Sverige. CIF har lämnat ett förslag på hur en anläggningsfond skulle kunna vara en del i en utvecklad nationell kunskapsfunktion för anläggningar. Miljöpartiet tror att en nationell anläggningsfond kan vara ett bra sätt för att såväl utveckla och stärka finansierings- och samverkansformerna för om- och nybyggnation av anläggningar som stötta kommuner och föreningsliv i att hitta innovativa och långsiktiga lösningar. Vi förordar att en nationell anläggningsfond inrättas och att en utredning tillsätts för att förtydliga inriktning, omfattning och skärningspunkter gentemot andra stödsystem på anläggningsområdet.

Samhällsplaneringen behöver i större utsträckning ta hänsyn till och inkludera miljöer för idrott och rörelse

Idag innehåller inte plan- och bygglagen något krav på ytor för idrott och rörelse när nya områden planläggs och byggs. Det medför en hög risk att idrottsmiljöer inte byggs ut i tillräcklig takt, eller rent av försvinner, när områden förtätas. I 2 kap. 7 § i plan- och bygglagen (PBL) står att det vid planläggning ska tas hänsyn till behovet av att det inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse finns lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse. Men i Boverkets vägledningar till kommunerna är det inte tydligt att det med detta avses anläggningar för idrott. Det ökar risken för att idrottsanläggningar och idrottsmiljöer prioriteras ner i kommunernas planering.

Även om många kommuner idag självmant tar detta ansvar är det inte acceptabelt att det inte finns en tydligare inriktning när det gäller en sådan grundläggande del av hur vi planerar för ett hållbart och hälsosamt samhälle. Anläggningar för idrott och rörelse bör ses som en självklar del av samhällsplaneringen. Miljöpartiet menar att ett första viktigt steg vore att ge Boverket i uppdrag att inkludera planering för idrottsanläggningar och idrottsmiljöer i sina vägledningar till kommunerna.

Idrottsanläggningar och aktivitetsmiljöer behöver vara tillgängliga för alla

Idag är idrottsanläggningar och lokaler för träning ofta otillgängliga, vilket begränsar personer med funktionsnedsättning som vill idrotta. I planering och byggande behöver ett helhetsperspektiv finnas, där lokalerna i alla sina delar görs tillgängliga. Det är också viktigt att det finns god information om en anläggning ur tillgänglighetssynpunkt, så att man som besökare känner till lokalens beskaffenhet inför ett besök.

I det nationella arbetet för anläggningar måste ett tillgänglighetsperspektiv vara en självklarhet. Parasport Sverige har tagit fram en manual för tillgänglighet på idrottsanläggningar som ska fungera som stöd när anläggningar planeras och är en viktig aktör för samverkan. Ett kartläggningsarbete för tillgänglighetsstatusen på anläggningar runt om i Sverige bör övervägas.

Höjda ambitioner för svensk parasport

Idrotten ska vara till för alla, men idag finns många hinder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna idrotta på jämlika villkor. De svenska paralympierna har genom åren varit många, men både nuvarande och före detta idrottare vittnar om samma sak: Att utöva idrott med en funktionsnedsättning kräver mycket mer än att bara ta sig till en träningsanläggning och utföra en aktivitet. Rätten till fysisk aktivitet avgörs idag ofta av om en anhörig har tid, ork och möjlighet att assistera. För många är det inte bara att hoppa på cykeln eller gå till bussen. Det kvarstår stora utmaningar för att göra den svenska idrottsrörelsen jämlik och inkluderande. Det borde vara en självklarhet och vinsterna är många. Miljöpartiet vill se en mer offensiv politik för att stärka parasporten och rätten till idrott för alla. För det krävs ett helhetsperspektiv där insatser görs inom olika politikområden.

Färdtjänstmöjligheterna behöver bli bättre. Många personer med funktionsnedsättning är beroende av färdtjänst. En person som åker färdtjänst kan idag bli nekad att få bli avsläppt vid en fritidsaktivitet i stället för vid hemmet efter skol- eller arbetsdagens slut. På färdtjänstresor får heller inte idrotts specifika hjälpmedel såsom en extra rullstol tas med. För att ha möjlighet att delta i en idrottsaktivitet behöver tillgången till assistans och rätten till färdtjänstresor stärkas samt regelkrånglet för färdtjänstresor minska. Flexibiliteten behöver öka. Framtagandet av nationella riktlinjer bör övervägas.

Tillgängliga anläggningar är en grundförutsättning för att du som har en funktionsnedsättning ska kunna utöva din idrott. Ett viktigt steg för att stärka svensk parasport är att tillgängliggöra information om var personer med funktionsnedsättning kan träna. Miljöpartiet vill att en kommun eller förening som får statligt bidrag också ska ha en skyldighet att registrera idrottsanläggningar i den redan existerande tillgänglighetsdatabasen. En annan möjlig åtgärd vore att genomföra en nationell kartläggning av tillgänglighetsstatusen på idrottsanläggningar runtom i Sverige. Men det viktigaste är att föreningar och kommuner dels ger tydlig information utifrån olika behov så att varje person själv kan se om anläggningen uppfyller kraven på tillgänglighet innan vederbörande beger sig dit för att idrotta, dels intensifierar arbetet med enkelt avhjälpta hinder samt att tillgänglighetsanpassa anläggningar för idrott – både vid om- och nybyggnation.

Stödet till parasporten bör spegla samhället

Om den svenska idrottsrörelsen ska bli verkligt jämlik krävs också att den i grund och botten speglar de behov som finns i samhället. I dag har 10–15 procent av befolkningen en funktionsnedsättning som innebär extra behov av stöd vid idrottande, men av idrottsrörelsens pengar är det långt ifrån 10 procent som går till parasporten. Därmed borde en större andel av de medel som går till idrotten framöver användas för att skapa bättre förutsättningar för svensk parasport, och skapa en jämställd svensk idrottsrörelse. Det har också idrottsliga fördelar. Större satsningar leder till fler medaljer, vilket i sin tur leder till ett större intresse och fler utövare.

Parasporten drabbades hårt av pandemin, hårdare än andra idrotter. Det stärker incitamenten ytterligare att satsa på parasporten. Riksidrottsförbundet har, såväl inför 2023 som inför 2024, äskat särskilda medel just till parasporten, i syfte att sänka trösklarna för att få fler att idrotta. När det gäller elitsatsningar måste parasporten vara en självklar del.

Vinsterna med ökad satsning på parasporten gäller även för samhället i stort. En person med funktionsnedsättning som tränar är oftare i arbete och behöver assistans i hälften så låg utsträckning, jämfört med en motsvarande person som tränar lite eller inte alls. I faktiska tal uppskattar Parasport Sverige att det samhällsekonomiska värdet kan vara i storleksordningen 100 000 kr per år och person som tränar i högre utsträckning. Med andra ord är det en stor skillnad, som översatt till samhällsekonomiska värden innebär betydande belopp.

Alltför länge har parasporten behandlats som något separat från svensk idrottsrörelse. En förändring håller på att skönjas och utvecklingsarbetet som sker inom Riksidrottsförbundet i samverkan med Parasportförbundet är viktigt. Men politiken kan göra mer för att stötta arbetet. Mer resurser och ökade satsningar på stärkta fri- och

rättigheter är en smart investering. För vi tror att idrottens kraft är så pass stark att den är till för alla.

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dubbla karriärer för idrottare och tillkännager detta för regeringen.

Elitidrott och dubbla karriärer

Elitidrotten fyller en viktig funktion i samhället, för idrottsglädje, gemensamma upplevelser, individen och som inspirationskälla för breddidrotten och för barn och unga. Idag är det inom många idrotter svårt att leva på sin elitkarriär, samtidigt som det är utmanande att kombinera elitidrottande med andra karriärer. Ett arbete bör göras, i samverkan med idrottsrörelsen, för att se över hur elitidrottarens dubbla karriärer kan stärkas och om det finns hinder i regelverk eller ekonomiska förutsättningar som kan undanröjas.

Stärk antidopningsarbetet

Dopning är både en brottslig verksamhet, en hälsorisk för individen och en utmaning för en trovärdig idrott. Sedan den första januari 2021 finns en separat antidopningsorganisation, självständig i relation till idrottsrörelsen som även fått ett vidgat uppdrag att utveckla arbetet mot dopning även i miljöer utanför idrottsföreningar. Flera regeringar har bidragit till att stärka Sveriges antidopningsarbete, vilket behöver fortsätta. Målgrupper utanför den organiserade idrotten är viktiga att göra intensifierade insatser för att nå fram till, till exempel personer som tränar på gym som inte är anslutna till RF. Sverige bör även fortsättningsvis ta en aktiv roll i det internationella antidopningsarbetet genom Wada. Detta bör riksdagen tillkännage regeringen.

Trygga idrottsmiljöer

Idrotten ska vara en trygg plats för barn och unga. Rapporter om barn som behandlats illa, stängts ute eller utsatts för andra missförhållanden eller övergrepp är helt oacceptabla. Idrottsrörelsen har själv lagt fokus på dessa frågor och tagit fram nya verktyg för att identifiera och komma tillrätta med de problem som uppdagats. Samtidigt går det inte att slå sig till ro så länge det finns barn som utsätts. De verktyg som tagits fram bör utvärderas och fler insatser övervägas. Vi vill se att regeringen uppmärksammar denna fråga i sin dialog med idrottsrörelsen och detta bör riksdagen tillkännage regeringen.

Idrotten ska vara en plats för idrottsglädje och gemenskap. Tyvärr ser vi allt oftare hur olika typer av brottslighet – allt från penningtvätt och organiserad brottslighet till manipulation av idrottsresultat – tränger sig in i det som borde vara en trygg plats, både för utövare, ledare och styrelseledamöter. Dopning och matchfixning är även frågor som riskerar att urgröpa trovärdigheten för idrotten. Samhället behöver gemensamt mobilisera för trygga idrottsmiljöer och en idrott fri från kriminalitet.

Det är bra att regeringen i sin budget för 2024 ökar Spelinspektionens anslag, bland annat för att Spelinspektionen ska bli en nationell plattform som krävs för att uppfylla

kraven i Europarådets konvention om manipulation av resultat inom idrott, den så kallade Macolinkonventionen. Sverige bör ratificera Macolinkonventionen och riksdagen bör tillkännage detta för regeringen.

Jämställd idrott

Idrotten ska vara jämställd. Vi drev i regering på för att alla statliga bolag aktivt ska arbeta med jämställd sponsring. Här har alla parter, både offentliga och privata, en viktig roll i att ta ansvar och se över sin fördelning. Idrottsrörelsen har även själv mer att göra för att säkra att pojkar och flickor, män och kvinnor, ges lika förutsättningar att utöva sin idrott och även att kunna elitsatsa. Det är ett gemensamt arbete som måste fortsätta med kraft.

Internationella idrottstävlingar

Sverige bör ha en generellt positiv inställning till att arrangera stora internationella idrottstävlingar. Vi har en lång historia av att vara ett uppskattat arrangörsland med fokus på hållbarhet, både social, ekonomisk och miljömässig. I tider då länder med tvivelaktiga, antidemokratiska regimer eller som präglas av korrruption, övergrepp på mänskliga rättigheter eller hbtqi-personer, gärna arrangerar stora mästerskap krävs att demokratiska länder står redo att arrangera och visa att det går att genomföra stora mästerskap på ett annat sätt. Detta bör riksdagen tillkännage regeringen.

Amanda Lind (MP)

Jacob Risberg (MP)